

Umestitev komisije za globalno zaščito manjšine

V Rimu so v ponedeljek, 16. t.m., ume-
stili posebno komisijo, ki je bila konec lan-
skega leta ustanovljena z vladnim odlo-
kom in ki ima nalogo, da prouči vpraša-
nja, ki se tičejo slovenske manjšine v deželi
Furlaniji Julijski krajini, ter izoblikuje
konkretne predloge za pravno zaščito slo-
venske manjšine. Komisija bi torej v bistvu
morala pripraviti besedilo vladnega zakon-
skega osnutka za globalno zaščito sloven-
ske manjšine v Italiji.

Ustanovitev te komisije je obljubil mini-
strski predsednik Andreotti, ko je v lan-
skem avgustu sprejel enotno odposlanstvo
slovenske narodne skupnosti v Italiji. Od-
lok, ki komisijo ustanavlja, določa rok ene-
ga leta za zaključek njenega dela. V komi-
siji, ki šteje dvajset članov, so predstavniki
predsedstva vlade, ministrstva za pravo-
sodje in ministrstev za zunanje zadeve, za
notranje zadeve in za šolstvo. Štirje člani
zastopajo deželo Furlanijo - Julijsko kraji-
no, ostali pa so izvedenci, ki so jih predla-
gale stranke (KD, KPI, PSI, PSDI, PRI in
PLI). Komisiji predseduje bivši ustavni so-
dnik dr. Giovanni Cassandro, od 20 članov
jih pet pripada slovenski narodnostni skup-
nosti. Slovenski člani so Iskra in Spetič za
KPI, Sirk za SSk, Volčič za PSI in Šiškovič
za SKGZ.

Na njeni prvi seji je po umestitvenih for-
malnostih bila krajša razprava, ki se je ti-
kala predvsem metodologije dela. V tej
zvezi je bilo sklenjeno, da bo komisija do
3. februarja, se pravi do prihodnje seje,
zbrala vse gradivo, ki se tiče slovenske
manjšine, tako da se bo seznanila s stanjem
manjšine v pravnem pogledu in kot se ka-
že v praksi. V drugi fazi svojega dela bo ko-
misija pričela z oblikovanjem predlogov za
pravno zaščito manjšine, pri čemer so pred-
videni tudi obiski na ozemlju, kjer manj-
šina živi.

Ob sklepu umestivene seje je predsednik
komisije v razgovoru s časnikarjem radia
Trst A in italijanskega radia izjavil, da ima
komisija nalogo, da pripravi zakonski osnu-
tek za zaščito slovenske manjšine, kot izha-
ja iz 6. člena ustave in 3. člena posebnega
statuta dežele Furlanije - Julijske krajine.
Ustanovitev komisije — je dejal predsednik
Cassandro — ne izhaja nujno iz osimske
pogodbe med Italijo in Jugoslavijo, čeprav
ta vsebuje določene mednarodne obvezno-

(dalje na 2. strani)

VLADNA KRIZA - SKOK V NEZNANO

V ponedeljek je odstopila Andreottijeva
enostrankarska krščansko - demokratska
vlada, ki je, kot znano, uživala do nedav-
nega podporo šestih strank ustavnega lo-
ka, v duhu »julijskega« programskega sp-
razuma iz lanskega leta. Komunistična, so-
cialistična in republikanska stranka so ji
zadnji čas odtegnile politično podporo, ker
zahtevajo dejansko vključitev komunistov
v vladno večino in sestavo »emergenčne«
vlade, t.j. vlade v sili, v kateri naj bi bilo
zastopanih vseh šest strank, zagotovo pa
poleg KD vse tri stranke, ki so zdaj An-
dreottiju odtegnile podporo.

Takoj potem, ko mu je Andreotti spo-
ročil svoj odstop, je začel predsednik repu-
blike Leone politična posvetovanja, kot je
običaj. Skoro gotovo pa je — če ne
nastopi kaj nenadnega — da bo mandat za
sestavo vlade podelil spet Andreottiju. Sa-
mo v primeru, da bi se temu ne posrečilo
spraviti skupaj nove vladne večine in se-
staviti nove vlade, bi prišla v poštev za
mandat Forlani ali Fanfani in morda tudi
Piccoli.

Komentatorji niso preveč optimisti, na-
ravnost pesimistično pa presoja vladno
krizo v Italiji v drugih zahodnih državah
kjer smatrajo, da je to »skok v temo«, kar
pomeni, da absolutno ni gotovo, kako se bo
končala in kam lahko pripelje. Kot omenje-

no, so krizo povzročili komunisti, pa tudi
socialisti in republikanci, ki zahtevajo vlad-
do v sili, imenovano »narodne vzajemno-
sti«, češ da je Italija zdaj v taki gospodar-
ski in politični krizi (zaradi političnega na-
silja itd.), da jo lahko izpelje iz nje le vlad-
da »narodne rešitve«, v kateri bi bile zastopane
vse stranke razen misovcev in raznih
drobnih ekstremističnih strank. Sodelova-
nje komunistov v »vladi narodne vzajemno-
sti« bi seveda pomenilo temeljito, naravnost
revolucionarno spremembo dosedanjega
političnega položaja v Italiji, ko je bila
komunistična stranka v opoziciji, KD pa na
vladi.

Krščanska demokracija tudi še zdaj vztra-
ja na stališču, da se komunistične stranke
ne sme sprejeti v vladno večino in vlado,
pač pa se lahko sklepa z njo programske
sporazume o vladnih gospodarskih in dru-
gih ukrepih, za kar naj KPI še naprej od-
zunaj podpira vlado. Komunistična stran-
ka pa s tem ni več zadovoljna in zahteva
polno udeležbo pri vladi, sklicujoč se na to,
da je »delavska stranka«, brez delavstva pa
da ni mogoče več vladati.

Vse kaže, da bo morala KD vztrajati pri
svojem stališču, saj bi se verjetno razklala,
če bi pristala na komunistično zahtevo,
kajti velik del krščansko-demokratske

(Dalje na 2. strani)

JE SPLOH MOGOČ SPORAZUM O SKUPNEM VLADANJU?

Vsa politična polemika zadnjega časa se
v Italiji vrti okrog vprašanja sestave tako-
imenovane »vlade v sili«, katero imenujejo
tudi vlado narodne vzajemnosti ali narod-
ne enotnosti. Socialisti in še bolj komunisti
vztrajajo na tem, da bi morala priti komu-
nistična stranka v novo vladno večino ter
seveda tudi v vlado, v kateri naj bi bilo po
tem predlogu zastopanih vseh šest strank
ustavnega loka (DC, komunisti, socialisti,
republikanci, socialni demokrati in liberalci).
Komunisti pa imajo poleg tega v rezervi
predlog ali bolje rečeno grožnjo z levo
vlado, ki bi jo sestavljali poleg KPI še so-
cialisti, republikanci in socialni demokrati.

Tu pa se postavlja nekaj važnih vpra-
šanj. Predvsem vprašanje, ali je sploh možen
sporazum med šestimi strankami za
sestavo »vlade v sili«, vlade narodne vza-
jemnosti. Če bi šlo za vlado v vojnem času
ali spričo kakih naravnih katastrof, bi bilo

tako sodelovanje vseh v vladi morda po-
trebno in tudi uresničljivo ter razumljivo.
Šlo bi pač za politično premirje v prid
skupnega reševanja izredno nujnih nalog,
ki nimajo nič opraviti s politiko, ampak z
reševanjem človeških življenj in države kot
take. Toda »vlada v sili« bi morala zdaj re-
ševati predvsem socialne in gospodarske
probleme, ki pa so v bistvu tudi politični,
ker so odvisni od političnih izbir in odloči-
tev. Na političnih tleh pa je nemogoč tra-
jen sporazum med strankami s tako različ-
nimi političnimi in gospodarsko-socialnimi
koncepti, kot sta npr. KD in KPI. To je do-
kazal že programski sporazum z dne 20.
julija lani, na katerem je slonela Andreotti-
jeva vlada. Ta se je trudila, kolikor se je
mogla, da bi se držala sporazuma in dome-
njenega gospodarskega programa, in ven-
dar so komunisti in socialisti sporazum od-

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

NEDELJA, 22. januarja, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Nediški zvon, oddaja o Benečiji Laura Bergnac). 10.15 Vedri zvoki. 10.30 Danes obiščemo Bardo. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Marko in jage babe«. Radijska pravljica, napisala Miroslava Leban. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.20 Poslušajmo spet - vmes: 14.00 Poročila. 15.00 Nedeljsko popoldne: — Sport in glasba. 19.00 Poročila.

PONEDELJEK, 23. januarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Pevci in ansambli. 9.30 Kaku so jele naše nuonote (Samo Sancin). 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Biti ženska. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Poslušali boste. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenski zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dobri vojak Švejk«. I. del. 14.30 Glasba. 15.00 Glasbeni ping pong. vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Glasba za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Verdi: Traviata - I. dejanje. 17.40 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Cas in družba. 18.05. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

TOREK, 24. januarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Glasbena kronika. 9.30 Naši nepoznani znanci (Bruna Pertot). 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Narečno izrazoslovje v delih Fulvia Tomizze (Mara Polidini). 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zborovska glasba (Antek Seražin). 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman v nadaljevanjih: Dobri vojak Švejk«. 14.30 Motivi iz filmov in revij. 15.30 Poročila (Peter Svagelj). 15.35 Top lestvica. 16.30 Čudoviti otroški svet. 17.00 Poročila. 17.05 Verdi: Traviata - Drugo dej. 17.45 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Pravorečje. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

SREDA, 25. januarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Skladatelj. 9.30 Prehrana in zdravje. 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Ljudje in dogodki. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Ljudsko izročilo Slovencev v Italiji. 12.10 Pojmo po naše. 13.00 Poročila. 13.15 »Stevejan '77«. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dobri vojak Švejk«. 14.30 Kličite Trst 31065. vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Otroci pojo. 17.00 Poročila. 17.05 Verdi: Traviata. 18.00 Poročila. 18.05 »Mesečnik«. Satirični kabaret. 19.00 Poročila.

ČETRTEK, 26. januarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Zlate plošče. 9.30 Mali oglasi. 9.45 Glasbena medigra. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Družina v sodobni družbi. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Pevsko tekmovanje »Seghizzi«. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dobri vojak Švejk«. 14.30 Evergreeni. 15.30 Poročila. 15.35 Kaj je novega v diški? ki 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.00 Poročila. 17.05 Klavirska glasba. 17.20 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Slovenska književnost. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

PETEK, 27. januarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Laka glasba. 9.30 Zapiski Marka Kravisa. 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Rojstva hiša naših velmož. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Opera. 13.00 Poročila. 13.15 Zbor »Andrej Paglavac« iz Podgore. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Roman »Dobri vojak Švejk«. 14.30 Veliki izvajalci. 15.30 Poročila. 15.35 Mladi in glasba. 16.30 Otroški vrtljak. 17.00 Poročila. 17.05 Mario Simini: Koncert. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Kulturni dogodki. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

SOBOTA, 28. januarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Motivi. 9.30 Pregovori. 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Kulturno pismo. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenske

Begin se je ujel v lastno zvitost

Med vsemi izraelskimi politikami je slovel Begin kot najhujši nacionalist. V boju za ustanovitev izraelske države je bil celo voditelj najostreje teroristične skupine. Ko je prišel lani na oblast, se je zdela njegova vlada na zelo krhkih nogah in politiki drugih strank so se bali novih zapletljajev z Arabci zaradi njegove preteklosti in znane nepopustljivosti do Arabcev.

Begin pa je hotel pokazati, da ni tak, kot mislijo o njem, in se začel kazati spravljivega. Da bi napravil dober vtis na Američane in si pridobil pri njih politični kredit, je začel na veliko ponujati roko Egiptu, v trdnem prepričanju, da je ta ne bo sprejel in da je sploh ne more sprejeti, s čimer bi dobil svet vtis, da je Begin spravljiv, da pa noče sprave Egipt. Begin si je zadovoljno mel roke, ker se je zdel sam sebi zvit. Toda Sadat je nepričakovano sprejel ponudeno roko, prišel v Izrael in pokazal vso

dobro voljo, ki jo je bilo mogoče od njega pričakovati. aZdeva se je nadaljevala s konferenco v Izmajliji, ob kateri je Beginu začelo postajati neprijetno, in zato bi bil morda rad končal dialog s Sadatom. Toda na ameriški pritisk in tudi na pritisk javnega mnenja v Izraelu samem, kjer je Sadatov obisk vzbudil velike upe na mir in resnično sožitje z arabskim svetom, mora zdaj nadaljevati pogajanja v Jeruzalemu.

Izkazalo se je, da je Sadat še precej bolj zvit kakor Begin in da je dal temu »šah«. Beginu ne preostane drugega kakor da vrne Egiptu Sinaj in ponudi glede Cisjordanije vsaj kaka velika jamstva, ali pa pokaže, da ni mislil resno s svojimi ponudbami za spravo, in v tem primeru bo konec dialoga s Sadatom in bo nastopilo novo obdobje zaostritve v odnosih med Izraelom in Arabci. To pa bi bil verjetno tudi konec Beginove državniške kariere.

Vladna kriza - skok v neznano

(nadaljevanje s 1. strani)

stranke (in nad dve tretjini njenih parlamentarcev) nočeta komunistov v vladno večino. Če pa bo vztrajala pri tem, bo skoro nemogoče rešiti vladno krizo, če ne popustijo komunisti, kar pa je trenutno tudi malo verjetno, saj potem ni imelo smisla prisiliti Andreottijeve vlade k odstopu. Vsekakor KD zatrjuje, da se je pripravljena pogajati za kake »popravke«, a vedno samo na osnovi julijskega programskega sporazuma. Če komunisti ne bodo pristali na to, bo neizogiben razpust parlamentarnih zbornic in razpis novih parlamentarnih volitev. Toda tudi od volitev ni pričakovati kake bistvene spremembe političnega položaja. To pomeni, da se v Italiji ne da več vladati in da se lahko zgodi vse mogoče. Odtod pesimizem tistih tujih komentatorjev, ki pišejo o »skoku v temo«. Združene države so tudi

že dale vedeti, da so proti vstopu komunistov v vlado, to pa je mnenje, na katero se je Krščanska demokracija doslej vedno ozirala, saj je Italija v marsikaterem pogledu odvisna od ameriške podpore. Levica pa govori o ameriškem vmešavanju v italijanske notranje zadeve.

Položaj je torej zelo zapleten in težek ter bo gotovo še zaostрил gospodarsko krizo, predvsem pa omajal preostalo zaupanje v italijansko gospodarstvo v mednarodnem svetu, čemur lahko sledi nov padec lire in nov val inflacije. Že dozda sta razvrednotenje lire in inflacija za 60 odst. razvrednotila vrednost italijanskih plač glede na druge zahodne valute in potisnila življenjsko raven močno navzdol, zlasti pri mladih družinah, ki ne uživajo ugodnosti stanovanj z blokiranimi najemninami, zagotovljene službe, visoke stalne plače itd. S tem pa se zaostrujejo tudi socialne razlike.

Umestitev komisije za globalno zaščito manjšine

(nadaljevanje s 1. strani)

sti, ki pa imajo — tako je dejal prof. Cas-sandro — značaj recipročnosti. Predsednik je nato zavrnil primerjavo s stanjem na Južnem Tirolskem, češ da obstajajo »globoke razlike zgodovinske, demografske in tudi ustavne narave«, ker da je bocenski pokrajini priznana avtonomija, kar je posledica znanega sporazuma De Gasperi - Gruber.

Po prvi seji so krajše izjave dali tudi slovenski člani komisije. Iz njihovih izjavanj

izhaja, da jih čaka težavna naloga, ker je treba pričakovati, da se bo v okviru komisije bil oster boj glede vsebine zakonskega osnutka za globalno zaščito slovenske manjšine.

Zdi se nam, da so slovenski člani komisije povsem pravilno ravnali, ko so že v začetku odločno poudarili, da je treba zaščititi celotno slovensko manjšino, se pravi tako Slovence na Tržaškem kot na Goriškem in v videmski pokrajini. Za uspešen potek dela je nadalje po našem nujno, da se med slovenskimi člani komisije ohrani vsebinska in akcijska enotnost, ne glede na njihovo politično pripadnost ali pa na izvor njihovega imenovanja v komisijo. Kot poznamo slovenske člane komisije, smo prepričani, da obstajajo volja in tudi pogoji za takšno enotnost.

ljudske pesmi. 13.35 Izbor iz operet. 14.00 Novice. 14.10 Roman: »Dobri vojak Švejk«. 14.30 Gremo v kino. 15.00 Tekmujte s Petrom (Peter Cvelbar). - vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Svet okoli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.05 »Gibigianna«. Napisal Carlo Bertolazzi, prevod in priredba Josip Tavčar. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Po ustanovitvi škofije v Kopru

Osmi januar 1978 predstavlja prav gotovo važen mejnik v zgodovini slovenskega naroda in zlasti v zgodovini slovenskega ljudstva na Primorskem. Ta dan je — kot smo že kratko pisali v svoji zadnji številki — bila uradno proglašena ustanovitev koprške škofije, msgr. Janez Jenko pa je bil ustoličen za rezidencialnega škofa v Kopru. S tem je bila končno odpravljena začasnost, ki je v cerkvenem pogledu trajala na Primorskem in v slovenski Istri več kot tri desetletja, in je tudi Sveta stolica uradno priznala državno mejo, kakršna je izšla iz druge svetovne vojne, in je tej meji prilagodila območje novoustanovljenje slovenske škofije.

Dejali smo, da je osmi januar 1978 važen mejnik v zgodovini slovenskega naroda, kar želimo še posebej poudariti, kajti zlasti mlade slovenske generacije se po vsej verjetnosti ne zavedajo v zadostni meri, da stanje, kakršno danes obstaja, ni nastalo nekako samo po sebi, temveč da je rezultat truda, prizadevanj in tudi boja starejših slovenskih generacij in delno tudi srednje generacije. Pri vsem tem pa so aktivno so-

delovale — in to je treba še posebej poudariti — cele generacije slovenskih primorskih duhovnikov, zaradi česar je bil 8. januar tudi in predvsem njihov praznik, ko so videli, da je bil trud končno kronan z uspehom.

Zlasti na Primorskem in v slovenski Istri se je cerkveno življenje v bližnji in daljni preteklosti vedno prepletalo s političnim življenjem v širšem smislu te besede, kar je bilo še najbolj očitno za časa črne fašistične diktature, ko so slovenski primorski duhovniki marsikdaj in marsikje edini stali tesno ob strani narodnostno, gospodarsko in socialno preganjanega in zapostavljenega ljudstva. Ustanovitev koprške škofije, oziroma ureditev cerkvenih razmer na Primorskem in v slovenski Istri je zato pomemben zgodovinski dogodek, ki dopolnjuje to, kar je bilo opravljeno na posvetnem področju, se pravi s sklenitvijo osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo.

Ureditev cerkvenih razmer na ozemlju Socialistične republike Slovenije nudi vrh vsega jamstvo, da se bodo odslej najvišji predstavniki katoliške Cerkve v matični Sloveniji lahko z večjo avtoriteto zanimali za stanje slovenske manjšine v naši deželi, seveda predvsem, kar zadeva življenje na verskem področju. Takšno zanimanje slovenskih cerkvenih oblasti je povsem v skladu s črko in duhom osimskega sporazuma, saj je jasno, da slovenska Cerkve nikakor ne more biti gluha za usodo slovenskih vernikov, ki so ostali izven meja matične domovine.

Tudi zamejski Slovenci se torej veselijo ustanovitve nove škofije v Kopru in njemu prvemu rezidencialnemu škofu iskreno čestitajo za imenovanje.

Štokova interpelacija v deželnem svetu zaradi televizijske oddaje

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka je vložil na predsednika deželnega sveta Arnalda Pittonija naslednjo interpelacijo:

»29. decembra je v okviru oddaje »Scomettiamo«, ki jo vodi Mike Bongiorno, nastopil tudi g. Armando Binutti, doma iz Beneške Slovenije. Odgovarjal je na vprašanja o zgodovini Furlanije.

»Armando Binutti je eden redkih prebivalcev dežele Furlanije - Julijske krajine, ki je doslej nastopil na omenjeni oddaji, ki je precej priljubljena.

V uvodnem delu svojega nastopa je Binutti povedal nekaj o naši deželi in o njenih problemih in potem voščil vse dobro v letu 1978 v slovenskem in furlanskem jeziku.

Zgodilo pa se je, da so pozdrav v slovensčini odgovorni rezali in tako napravili diskriminacijo ne samo g. Binuttiju in njegovemu jeziku, ampak vsej slovenski narodni skupnosti v deželi.

To ni prvi primer takega krivičnega postopanja na RAI TV do slovenske manjšine, saj se je pred časom neka podobnega pripetilo tudi openskemu ansamblu »Taims«.

V zvezi s tem dogodkom vprašujem deželni odbor, kaj namerava storiti:

1) Da se ta krivica slovenskemu jeziku in Slovincem v Italiji čim prej popravi;

2) Da se — posebno v obdobju osimskih sporazumov — take krivice ne ponavljajo več in da se obenem proti storilcem takih diskriminacij primerno postopa.«

DEŽELNI PRISPEVEK ZA TRETJO FAZO GRADNJE TOVORNEGA TERMINALA PRI FERNETIČIH

Deželna uprava bo dala 3 milijarde in 338 milijonov lir konzorciju za tovarno postajališče pri Fernetičih. To bo prispevek za gradnjo tretje faze velike infrastrukture, najvažnejše trgovinske poti z vzhodnimi državami.

V tretji fazi bodo med drugim zgradili tudi zunanje cestne povezave. V celoti bo deželna uprava Furlanije - Julijske krajine sodelovala pri celotni investiciji z dvanajstimi milijardami in pol lir.

DOPISUJTE V NOVI LIST!

Vabimo naše bravce, naj s »pismi bravcev« oziroma s »pismi uredništvu« izražajo svoje mnenje, presoje in stališča tako o političnih kot o vseh drugih problemih in zadevah. V tem se izraža zanimanje javnosti za javne zadeve, pa tudi njeno nadzorstvo nad njihovim potekom.

Radi bomo objavili vsako pismo, ki bo prispelo. Tudi s takimi pismi se izraža demokracija in to tembolj, čimbolj so kritična in zainteresirana za potek javnih in narodnih zadev.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV V Trstu

priredi ob mesecu katoliškega tiska

RAZGOVOR Z UREDNIKI MOHORJEVE DRUŽBE

v ponedeljek, 23. januarja 1978, ob 20.15 v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

Slovenska skupnost o posebni komisiji

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je z zadovoljstvom sprejelo vest o ustanovitvi posebne komisije, katere naloga bo izdelati zakonski osnutek za celovito zaščito vprašanj, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v Italiji. SSK jemlje na znanje dejstvo, da je predsednik vlade Andreotti držal obljubo, ki jo je dal slovenski delegaciji, ki je bila sprejeta v vladni palači 9. avgusta lani. Nekajmesečna zamuda pri imenovanju članov posebne komisije gotovo ne bo ovirala čimprejšnjega začetka njenega delovanja.

Ob tem pa tajništvo SSK ugotavlja naslednje:

1) V vladno komisijo je bilo imenovanih le pet Slovencev (od skupno 20 članov), od teh so štirje iz Trsta, eden iz Gorice (zastopnik Slovenske skupnosti prof. Albin Sirk), iz videmske pokrajine pa žal ni nikogar, kar bo nedvomno oviralo delo komisije.

2) Komisija žal ni paritetna, kot je bila za Južno Tirolsko, temveč je v njej le četrtnina slovenskih članov. To dejstvo bo gotovo otežkočalo delovanje komisije same, saj je nevarnost, da bodo v njej Slovenci bolj objekt kot subjekt obravnavanja in reševanja svojih narodnih pravic. Deželno

vodstvo izraža — zaključuje tiskovno poročilo SSK — upanje, da bo kljub tem okoliščinam posebna komisija čimprej izdelala tak zakonski predlog, ki bo vladi in parlamentu trdna opora pri dokončnem sprejetju zakona, ki naj celovito reši vsa odprta vprašanja slovenske narodne skupnosti, ki so zdaj po osimskem sporazumu prešla v novo fazo pravične ureditve.

SSK ob koncu želi slovenskim predstavnikom v rimski komisiji veliko vztrajnosti v zagovarjanju slovenskih pravic, ki jih kot slovenska narodna skupnost zahtevamo že vse povojno obdobje.

—o—

Pisma uredništvu:

ŠE O POGREBU BREZ KRIŽA

Rad bi upošteval Vaše mnenje, naj se obrnem do svojega župnika, a menim, da mi moj župnik ne more dati nobenega pojasnila, ker je bil pogreb v slovenskem obredu 25. novembra iz kapele splošne bolnišnice, (kar sem pozabil napisati). Cerkovnik pa je bil prisoten pri pogrebi, ki so se vršili zaporedoma, pred in za pogrebom mojega znanca.

F.

Uspel koncert božičnih pesmi v Nabrežini

V nedeljo, 15. t.m., je bil v cerkvi sv. Roka v Nabrežini koncert božičnih pesmi, kjer sta nastopila zbor »Fantje izpod Grmade«, ki ga vodi Ivo Kralj in »Dekliški zbor« iz Devina, pod vodstvom Hermana Antoniča. Zbora sta tokrat nedvomno potrdila svoje pevske sposobnosti, saj je bil ta eden izmed njunih najboljših nastopov. K temu je seveda zelo pripomogla odlična akustika prezbiterija nabrežinske cerkve, kjer se je vsak pevec počutil naravnost odlično, ker se glasovi niso zgubljali v prazno.

Najprej je pred občinstvo stopil »Dekliški zbor« iz Devina, katerega že šest let vodi neutrudni Herman Antonič. Dekleta so

zapela tri pesmi: Božično uspavanko pesnice Ljubke Šorli, ki jo je uglasbil Zorko Harej. Pesem je štiriglasna in precej naporna, tudi zaradi počasnega ritma in težav s pravnimi oddihi. Reči moromo, da so se dekleta dobro odrezala. Druga na vrsti je bila Vrabčeva Sredi tihe polnoči, vsekakor lažja od prejšnje, ker je zbor tu lahko sledil spremljavi električnega harmonija, ki ga je igrala Rosanda Kralj. Dekliški zbor je kot zadnjo pesem zapel Harejevo O, čuj, presrečni človek moj, tudi to štiriglasno.

Pesnik Markuža, domačin iz Nabrežine in sedaj župnik v Mavhinjah, je nato prisotnim lepo orisal pomen ekumenizma pri katičanih.

Sledil je nastop šolskih otrok, ki so zapeli tri pesmi. Eno od teh so tudi zaigrali na piščali. Vodila jih je učiteljica Vlasta Legiša. Sledilo je nagrajevanje otrok, ki so se vpisali za pregled jaslic. Seznam nagrajencev za najlepše jaslice je prebrala Francka Ferletič iz Doberdoba, ki je vodila posebno komisijo za pregled jaslic.

Jedro koncerta je bil nastop »Fantov izpod Grmade«, ki so pod vodstvom Iva Kralja zapeli osem pesmi. Naj med temi omenimo pesmi Nad Betlehem neznanega avtorja, Harejevo Kar je že dolgo želel svet, Sveti trije kralji Z. Hareja (na besedilo

Karla Široka), Vodopivčevo Le spavaj sladko Detece, Laharnarjevo Blešče se zvezdice nocoj in Blaženo noč Vinka Vodopivca. Nedeljski nastop »Fantov izpod Grmade« je bil njihov dvestoti nastop v enajstih letih delovanja, kar je nedvomno lepa številka. Pri »Fantih« moramo pohvaliti predvsem basovsko skupino, ki poje zelo zlito, nekoliko manj homogeni so morda tenorji, kar pa nikakor ni motilo izvajanja. Zbor ima poleg solista tenorista tudi dobrega basista, ki bi ga v bodoče lahko bolj valorizirali.

Občinstvo je navdušeno sprejelo prvi nastop Mešanega zbora, ki je nastal iz obeh že omenjenih. Pod vodstvom Hermana Antoniča je zbor zapel tri pesmi: Vrabčevo Poslušajte vsi ljudje, Eno novo pošto prav tako Ubalda Vrabca in Presveto noč Matije Tomca na Terčeljevo besedilo. Prvi nastop mešanega zbora je popolnoma uspel in vsi upamo, da bomo zbor kmalu spet slišali.

Spred je napovedovala Marija Legiša, zbora pa je na električni harmonij spremljala Rosanda Kralj. Posebna zahvala gre organizatorju tega koncerta, dinamičnemu župniku Bogomilu Breclju.

—o—

PREDAVANJE O GOBAH

Novo znanstveno društvo vabi na predavanje (z diapozitivi) dr. Cilka Čebulca

GOBE NA PRIMORSKEM

ki bo v četrtek 26. januarja ob 20. uri v Mali dvorani Kulturnega doma v Trstu.

ODOBRENA TRASA ZA HITRO CETO NA TRŽAŠKEM KRASU

Posvetovalni odbor za načrtovanje cestnih infrastruktur v Trstu je dokončno izbral traso za hitro cesto, ki bo preko Krasa povezala avtocesto Benetke - Videm - Trst z italijansko-jugoslovanskim mejnim prehodom pri Fernetičih. V glavnem bo cesta potekala po sedanji trasi državne ceste 202. Na tak način se bo moč izogniti številnim vasem in tudi obvarovati večje površine. S to izbiro je odbor hotel zaščititi tudi Kras.

—o—

Slovensko prosvetno društvo »Tabor« na Opčinah bo priredilo razstavo umetniških del slikarja

KLAVDIJA PALČIČA

Odprtje razstave bo v petek, 20. jan. 1978, ob 20. uri.

Kulturni večer bodo obogatili člani dramskega odseka Marina Gulin, Stanko Hrovatn, Melita Malalan, Igor Simonič, Armando Škerlavaj, Lidija Sosič, Giuliana Sosič.

Ob spremljavi kitarista Tullia Možine bodo recitali pesmi Miroslava Košute iz zbirke »Selivci«, ki jo je ilustriral Klavdij Palčič.

Recital je pripravil Drago Gorup. Sodelovali bodo tudi domači glasbeniki Milko Mallan - viola, Igor Košuta - klarinet, Nives Košuta - flavta,

Pri klavirju pianistka Savica Malalan in Marko Filipič.

Razstava bo odprta do nedelje, 29. jan. vsak dan od 18. do 20. ure; ob nedeljah od 10. do 12. in od 17. do 20. ure.

SNEG NA TRŽAŠKEM

Ceprav so že večkrat pladutale po zraku drobne znežinke, vse do tega tedna v tej zimi še nismo doživeli pravega snega. V torek, 17. t.m. popoldne pa je začelo na kraški planoti snežiti in je snežilo ves večer in tudi ponoči. Zapadlo je kakih 15 cm snega, kar je povzročilo težave v prometu, zlasti ker se je od začetka topil, nato pa je padla temperatura na eno do dve stopinji pod ničlo in je začelo zmrzovati. Sneg je obležal tudi še na Greti, medtem ko se je v mestu sproti topil. Avtomobilski promet na opeški cesti je postal nevaren in nekateri avtomobilisti so pustili vozila kar ob robu ceste in nadaljevali vožnjo z avtobusom. Avtobusi so se bolje znašli, ker so težji, nadeli pa so jim tudi verige. Proti jutru se je na Opčinah temperatura dvignila na dve stopinji nad ničlo.

Zjutraj so nudile Opčine, pa tudi drugi kraji na Krasu prelepo sliko v snežni belini, vendar se je v teku dneva začel sneg taliti. Na Repentabru in v drugih krajih je obležalo seveda še več snega in burja je nanesele ponekod na izpostavljenih mestih cele zamete. Na splošno pa tokrat sneg še ni povzročil večjih težav. Marsikdo se ga je celo razveselil kot spremembo v naravi in kot znanilca bolj normalnega poteka letnih časov, saj so v prejšnjih letih milim in brez-snežnim zimam sledila kratka, deževna in hladna poletja, da je trajala kopalna sezona kvečjemu mesec dni.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU Kulturni dom

SEZONA 1977-78

Miroslav Košuta:

VITEZ NA OBISKU

mladinska igra v šestih slikah

Scena: Demetrij Cej
Kostumi: Marija Vidau
Glasba: Aleksander Vodopivec
Režija: MARIO URŠIČ

Premiera:
v torek, 24. t.m. ob 15.30

Ponovitve:
v sredo, 25. t.m. ob 15.30
v četrtek 26. t.m. ob 15.30
v petek, 27. t.m. ob 15.30

Sestanek SSK s KD in KPI

Pokrajinsko vodstvo Slovenske skupnosti je imelo v teh dneh razgovora z vodstvom Krščanske demokracije in Komunistične partije Italije. Razgovorov sta se udeležila član tajništva SSK Štoka in predsednik Sveta Dolhar.

V ospredju razgovorov so bila razna aktualna vprašanja, predvsem problematika slovenske narodne skupnosti, ekonomsko stanje, gospodarska kriza, grozeča brezposelnost v tržaški pokrajini itd. Govor je bil tudi o deželni tematiki predvsem o spremembi sedanjega volilnega zakona za deželni svet.

Pri razgovorih je bil dan poseben poudarek vprašanju proračunov ter splošnega stanja v krajevnih ustanovah, predvsem na tržaški občini in tržaški pokrajini, kjer prete predčasen razpust izvoljenega telesa oziroma imenovanje komisarja.

Predstavnika Slovenske skupnosti sta o vsebini teh pogovorov poročala izvršnemu odboru Slovenske skupnosti, dokončno pa bo o zadržanju zastopnikov Slovenske skupnosti v tržaškem občinskem svetu in v tržaškem pokrajinskem svetu ob glasovanju o proračunih sklepal svet Slovenske skupnosti, ki bo 20. januarja letos.

Števerjanski vestnik stopil v deseto leto

»Števerjanski vestnik«, mesečno glasilo, ki ga izdaja SKPD »F.B. Sedej« iz Števerjana, je letos stopil v 10. leto izhajanja. List izhaja ponavadi na ciklostil, prva letošnja številka pa je izšla tiskana na osemih straneh v priročnem malem formatu.

Uvodnik z naslovom »Veselega srca« je napisal član uredniškega odbora Marjan Terpin. V njem opisuje, kako je leta 1969 izšla prva številka »Števerjanskega vestnika« in svoj prispevek zaključuje takole: »Tega opravljenega posla smo veseli, saj smo ustavili na papirju košček našega časa, ki bo potomcem zgodovina. Že ta občutek nas navdaja z zadovoljstvom in izražamo zato željo, ki pa je ob dejstvu, da so v prosvetnem društvu »Sedej« večinoma mladi, tudi gotovost, da bomo lahko slavili tudi dvajset in več letnico Števerjanskega vestnika.« Iz uvodnika je razvidno, da se je list krepko zasidral med Števerjanci, ki se dobro zavedajo njegove važnosti, zato s svojimi denarnimi darovi omogočajo, da sploh lahko izhaja. Največ zaslug za redno izhajanje pa ima seveda uredniški odbor, ki ga poleg Terpina sestavljajo še Anka Černic, Ida Pintar, Silva Klanjšček, Zvonko Simčič, Jožica Simčič, Nives Gravnar in

Stanko Škorjanc. V upravnem svetu glasila pa so Mirko Humar, Boris Hladnik in Edi Hlede, ki je tudi odgovorni urednik.

V jubilejni številki »Števerjanskega vestnika« daljši članek povzema na kratko vsebino dogodkov, o katerih je poročal v svojih dosedanjih številkah. Iz pregleda je razvidno, kako važno vlogo igra list v spremljanju političnega, kulturnega in ver-

skega življenja v števerjanski občini. Dokumentarno vrednost ima članek z naslovom »Svetli Vladika«. Gre za govor, ki ga je cerkljanski dekan Stanko Medvešek imel 13. novembra lani v Števerjanu ob odkritju doprsnega kipa nadškofu Sedeju. Od ostale vsebine opozarjamo še na prispevka, ki govorita o delovanju mešanega cerkvenega pevskega zbora iz Števerjana in o slikarju Vladimiru Klanjščku, števerjanskem rojaku. Vsebinsko jubilejne številke »Števerjanskega vestnika« poživljajo številne aktualne fotografije.

Uredništvu »Števerjanskega vestnika« čestita ob jubileju tudi naš list!

Počastitev jubileja V. Vodopivca

Stoletnico rojstva Vinka Vodopivca, ki jo obhajamo te dni, so pred nedavnim počastili tudi v Ljubljani. Zveza kulturnih organizacij občine Ljubljana Center je na svojo redno nedeljsko kulturno - prosvetno prireditve »Vaša matineja«, ki jo prirejajo v dvorani mestnega gledališča, povabila Primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec«. Nastop je bil v znamenju stoletnice rojstva tega najbolj priljubljenega primorskega zborovskega skladatelja, zato je na odru visela povečana fotografija Vinka Vodopivca z letnico rojstva in smrti, zraven pa še znak pevskega zbora, ki nosi ime po njem.

Med koncertom sta napovedovalki spregovorili o samem zboru in podali tudi nekaj podatkov iz življenja in dela Vinka Vodopivca. Pevci - akademiki so pesmim iz svojega običajnega repertoarja na koncu dodali še pet Vodopivčevih skladb, med katerimi seveda niso smele manjkati slovite »Žabe«. Med posameznimi pesmimi so stopili na oder še trije primorski rojaki, ki so z besedo pojasnili nastanek zbora in obudili spomine na čas pred 25 leti, ko je zbor začel delovati, prof. Tomaž Pavšič pa je povedal nekaj anekdot iz skladateljevega življenja, za katerega je bil značilen dobrodušen in hudomušen značaj. Spregovoril je tudi znani primorski javni delavec Julij Beltram, ki je obudil spomine na čas v letu 1943, ko je skupaj z dr. Jožo Vilfanom obiskal Vodopivca v kromberškem župnišču.

Naj še omenimo, da praznuje zbor »Vin-

ko Vodopivec« prav letos 25. obletnico ustanovitve. Pripravlja se tudi na gostovanje v zamejstvu, kjer pogosto nastopa, zadnjič pa je bil v naših krajih lani, ko je pel na slovenskem taboru v Doberdolu.

—o—

S TRŽAŠKEGA

PREDSEDNIK DEŽELNEGA SVETA PITTONI JE SPREJEL ITALIJANSKEGA KONZULA V KOPRU

Predsednik deželnega sveta Pittoni je sprejel novega italijanskega konzula v Kopru Francesca Labbruzza. Med dolgim in vljudnim razgovorom sta na neformalen način obdelala tudi nekatere vidike odnosov med Italijo in Jugoslavijo s posebnim ozirom med Furlanijo - Julijsko krajino in SR Slovenijo ter SR Hrvaško. V teh dneh je italijanski diplomat, ki je opravil večino svoje kariere na raznih službenih mestih v Afriki, zaposlen z obiski pri italijanskih oblasteh, potem pa bo obiskal Ljubljano in Zagreb.

BOŽIČNI KONCERT PRI SV. IVANU

Mladinski zbor župnije Marije Pomočnice z Rakovnika v Ljubljani priredi v nedeljo 22. januarja v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu

BOŽIČNI KONCERT

Dirigent: Tone Rožmarič.

Začetek ob 16.30 Vabljeni! Pridite!

—o—

INDIJANCI DELAJO ZA AMERIŠKO VOJSKO

Poveljstvo ameriške vojske je sklenilo pogodbo z dverna plemenoma Indijancev Siouxi za izdelovanje kamuflažnih mrež. Siouxi bodo zaslužili s tem 15 milijonov in 600 tisoč dolarjev. Ob sklenitvi pogodbe z Indijanci, ki živijo na svojem ozemlju v rezervatih, je bila prirejena v Washingtonu tiskovna konferenca, na kateri so predstavniki ameriške vojske povedali, da hoče vojska s tem pomagati Indijancem in jim nuditi delo. Ob tej priložnosti pa je bilo tudi humoristično poudarjeno, da so Siouxi že od nekdanj strokovnjaki za kamuflažo in so ravno s takimi zvijačami zmešali in premagali svoj čas generala Custerja v znameniti bitki pri Little Big Hornu leta 1876.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Janez Svetokriški:

EN SREČEN, VESELI INU TROŠTOV POLN
DAN VOŠČIM

Izbor in priredba: Tone Partljič
Jezikovno vodstvo: Mirko Mahnič
Kostumi, scena in režija: Iztok Valič
Nastopa: JOŽE ZUPAN

v petek, 20. t.m. ob 12. uri na Liceju v Gorici
ob 20.30 v Pevmi

v soboto, 21. t.m. ob 12. uri na Trgovski
v Gorici

ob 20.30 v Rupi

Z DRUGE STRANI MEJE:

Božična pesem na Mirenskem Gradu

V nedeljo, 15. t.m., je bila na Mirenskem Gradu uspela božičnica, na kateri je s petjem pri maši in s samostojnimi nastopi sodelovalo devet pevskih zborov iz novogoriške in dornberške dekanije. Med mašo, ki jo je daroval msgr. Andrej Simčič, so združeni pevski zbori pod vodstvom Jožka Kraglja peli v prezbitariji. Med obredom je prelat Simčič na kratko spregovoril o pomenu zborovskega cerkvenega petja.

Sledil je koncert božičnih pesmi, med katerim so posamezni pevski zbori peli na koru ob orgelski spremljavi. Zvrstili so se po naslednjem vrstnem redu: Bilje, Branik, Bukovica, Miren, Prvačina, Šempeter, Vogrsko, Vrtojba in Kapela (Nova Gorica). Žal, da prireditelji niso povabili vsaj enega

pevskega zbora iz zamejstva, kar naj bi v prihodnje upoštevali.

Ob zaključku koncerta je spregovoril še vrtojbenski župnik ter hranitelj zapuščine Vinka Vodopivca Jožko Kragelj, ki je spomnil, da prav te dni (ponedeljek, 16. t.m.) poteka točno 100 let od Vodopivčevega rojstva, zato bi bilo prav, če bi cerkveni pevski zbori s tega področja posebej počastili ta jubilej.

Letošnja božičnica na Mirenskem Gradu je uspela tako v organizacijskem kot tudi v kakovostnem pogledu, saj smo pri vseh pevskih zborih opazili skrbno pripravo in napredek v primerjavi z lanskoletnim nastopom.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Literarne vaje« ali »si še zasluži svoj tisk«?

S prvo letošnjo številko, ki je pravkar izšla, so stopile »Literarne vaje« v 29. leto svojega izhajanja. Kot znano, so se lani le s težavo ohranile pri življenju, letos pa kaže, da ne bo nič boljše, čeprav je na notranji strani prve platnice napovedanih sedem števil. A to je ostalo najbrž le po pomoti v besedilu, kajti na notranji strani zadnje platnice objavlja uredništvo »Sporočilo«, ki pravi, da bi radi izdali vsaj tri številke kakor lani, čeprav so se tiskarski stroški spet povišali. To prvo številko je plačala Slovenska kulturno-gospodarska zveza. »Če bo še kaka šola priskočila na pomoč — je nadalje rečeno v sporočilu — se bo list ohranil, drugače bo moral prenehati. Največ pa je seveda odvisno od števila naročnikov — ker je vseh dijakov na slovenskih šolah v Trstu in Gorici toliko, da bi lahko vzdrževali list.

Ob teh prošnjah in pozivih na dijake in vso javnost se človek nujno vpraša, ali si naša manjšina sploh še zasluži svoj lastni tisk, kajti tudi ostali slovenski tisk, namenjen manjšini, ni veliko na boljšem. Ta brezbriznost do lastnega tiska, to hiranje in životarjenje slovenskih listov na Tržaškem in Goriškem je zelo slab znak za narodno zavednost in odpornost naše manjšine. Dejansko je izhajanje skoro vsega tiska na ramenih malega števila ljudi, medtem ko večina naše javnosti očitno kaže, da se ne zaveda važnosti, ki jo ima tisk za ohranitev slovenstva na tem kosu zemlje. Slovenci na Tržaškem

OBČNI ZBOR »SLORI«

Predsednik upravnega odbora Slovenskega raziskovalnega inštituta sklicuje na podlagi 6. člena pravil 4. redni občni zbor, ki bo dne 27. januarja 1978 ob 19.30 v prvem in ob 20. uri v drugem sklicanju v čitalnici Narodne in študijske knjižnice v Trstu, ul. sv. Franciška 20, z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega odbora
2. Obračun in proračun
3. Poročilo nadzornega odbora
4. Sprejem novih članov
5. Razno.

in Goriškem tako malo segajo po svojem tisku in tako malo berejo slovensko, da se zdi, kakor da so na splošno povsem prepričani, da lahko shajajo tudi brez tiska, in to velja še posebno za mladino. Žrtev te brezbriznosti do slovenske tiskane besede so tudi »Literarne vaje«. Upati pa je, da je ta sodba preveč pesimistična in da bo že bližnja prihodnost dokazala, da je bila zgrešena.

Oblika in način urejanja »Literarnih vaj« sta ostala ista kot prejšnja leta. Mogoče je tudi to vztrajanje pri tradiciji krivo, da ni med dijaki in v javnosti večjega zanimanja za ta meseč-

nik. Letos bo izhajal tudi brez celoletne povesti, ker je ni nihče napisal oziroma ponudil. Vendar je v številki nekaj kar dobrih in zanimivih prispevkov, kot npr. »Baby sitter« Veronike Vremec, »Lex vitae« Lidije Rupel, turobna zgodba o mladem človeku, ki obupa, ker se ima za grdega, lirčna slika »Samo breskve nežni cveti so zbudili se iz sanj« Neve Regent, »Krivulja nekega življenja«, tudi kar preveč žalostna zgodba, članek Vesne Sosič »Demokrat«, v katerem bere levite staršem, ki nimajo časa, da bi se pogovorili s svojimi otroki, in raznim drugim, ki se imajo za najboljše demokrate, tragična zgodba »Avtostoparka«, ki jo je napisala Milena Rebula na tako pogost motiv umorjene mlade avtostoparke, in še več drugih, med katerimi ne smemo pozabiti omeniti zgodbe Andreja Berdona o hromem starem vojnem invalidu. Tudi pesmi, ki jih objavlja Ida Gregori in Ksenija Dobrila, so dobre. Le škoda, da nas izkušnja uči, da žal vsi taki lepi mladi talenti ovenijo in izginejo brez sledu, ko zapustijo šolo. Nikdar več ne slišimo o njih.

Lojze Šuštar o нравni krizi

Novi letnik Nove Mladike, ki jo izdaja celjska Mohorjeva družba kot družinsko revijo, se nam predstavlja v dosedanji podobi. Tudi uredniški prijem je ostal isti. Tako se mesečnik tudi letos začneja z rubriko »Prebrali smo za vas«, ki prinaša razne aktualnosti in kratke komentarje k svetovnim socialnim in drugim pojavom. Dobro bi bilo, če bi komentirali v tej rubriki tudi kak pojav na Slovenskem.

Kot pisec uvodnikov je zamenjal Antona Trstenjaka iz lanskega letnika Lojze Šuštar. V prvem uvodniku piše: »Nekdaj smo jasno vedeli, kaj je v нравnem življenju prav in kaj ne, kaj je dobro in kaj slabo, kaj se sme in kaj ne. Nравne norme in zapovedi so splošno veljale, vsakdo jih je priznaval, četudi jih ni vedno izpolnjeval. Zdaj pa je postalo vse nejasno in negotovo. Mnenja in nauki si nasprotujejo, eden trdi to, drugi drugo in vse se neprestano spreminja. Nič več ni trdnega reda in človek sploh ne ve več, kaj v morali še drži. Tudi v Cerkvah odgovori niso več jasni in odločni kakor nekoč. Sicer pa se tako vedno manj ljudi zmeni za to, kar uči Cerkev. Kdo še ni slišal takih in podobnih tožb? Kdo še ni tudi sam doživljal negotovosti, ko se je dan za dnevom srečaval z vsemi mogočimi, tako različnimi in med seboj si nasprotujočimi mnenji, nazori, navodili in zgledi? Zakonska skupnost in družina še posebej občutita negotovost in velike spremembe. Vtis, da se nekdanji trdi moralni red, ki je veljal stoletja, podira, se vedno bolj širi. Nova dognanja različnih znanosti naj bi baje doka-

zala, da dosedanje norme in smernice ne veljajo več in da jih sodobni človek v imenu znanosti ne more sprejeti. Prepričanje, odločanje in življenje številnih ljudi v današnji družbi potrjuje ta vtis in mnogi postajajo zaskrbljeni in malodušni. Imajo strah pred prihodnostjo, posebno tudi za mladi rod. Radi bi spet našli trdna tla pod seboj, jasne smernice za življenje, prepričljivo in verodostojno etiko in moralo, ki bi jim znova prikazala in utemeljila smisel življenja. Radi bi vedeli, kaj še drži in kaj ne, ktere so etične vrednote, ki kljub vsej krizi in vsem spremembam ohranjajo svojo veljavo in brez katerih humano življenje in srečno sožitje v zakonu, družini in družbi sploh ni mogoče. Uvodniki v Novi Mladiki v letošnjem letu bodo posvečeni iskanju odgovorov na ta vprašanja — pristavlja Lojze Šuštar, — ne v smislu receptov in preprostih in enostavnih navodil, ampak kot pobuda in pomoč za razmišljanje, razgovor in osebno odločanje. Pot namreč, ki vodi iz današnje negotovosti in zmede na etičnem in moralnem področju, ni enostavno ponavljanje zapovedi in prepovedi, ne kako moraliziranje, ki ostaja le na površju in kritičnega človeka ne prepriča, ampak odkrivanje tiste globoke resničnosti, iz katere izvirajo nравne norme, in tistih korenin, iz katerih raste njihova nujnost in obveznost«.

K temu bi lahko pristavili, da bo slovenska javnost gotovo prav tako rada in vneto prebirala Šuštarjeve uvodnike, kakor je lani prebirala Trstenjakove. Vsak izmed njih je zadel v črno.

Izmed ostale vsebine je opozoriti predvsem na članke, ki obravnavajo zakonsko življenje in vzgojo, pa tudi stisko starih ljudi, ki ostajajo sami, ker jih otroci zapuščajo, dalje na članek o Otonu Zupančiču, na članek Zore Tavčar o imenu Eva, napoved o letošnjih mohorjevih knjigah (mišljena je seveda zbirka celjske Mohorjeve družbe) in na zelo zanimivo serijo člankov o posmrtnem življenju »Preko praga smrti«, kar se bo nadaljevalo. Gre za izkustva ljudi, ki so bili dozdevno že mrtvi, pa so se spet prebudili v življenje. Tone Stres pa je objavil članek »Vprašanja brez rešitve«, o smislu našega življenja. Revija prinaša tudi modno rubriko in rubriko za razvedrilo.

Res izvorni zapiski Mirana Jarca?

Novembrska številka »Sodobnosti« se začneja z zanimivostjo, namreč s tremi ohranjenimi poglavji literarne reportaže, ki jo je začel pisati pokojni Miran Jarc, rojen leta 1900 v Novem mestu, potem ko ga je partizanski napad na vlak, s katerim so ga skupno z nekaj sto drugimi Ljubljancami peljali v Gonars, rešil pred internacijo in ga na ta način vključil v partizane. Kratek uvod, v katerem pojasnjuje nastanek teh rokopisov in njih usodo, je napisal Marjan Dolgan. Rokopisi so shranjeni v študijski knjižnici v Novem mestu. Pri branju teh od-

lomkov pa se vendarle vzbudi v človeku rahel dvom, če jih je zares napisal Miran Jarc. Ta dvom potrjuje datum 7.VIII.1943, ki ga je baje napisal Jarc sam in naj bi pomenil dan, ko je začel pisati tretje poglavje. Toda težko si je misliti, da bi se bil zmotil v datumu za eno leto, kajti Jarc je padel že 24. avgusta 1942. Moral je biti zelo razstresen, da je napisal tako zgrešen datum — ali pa je napisal te stvari nekdo drug in jih pomotoma štejejo za Jarčeve. Ta dvom potrjujejo razne podrobnosti in značilnosti vsebine,

(Dalje na 7. strani)

Je sploh mogoč sporazum o skupnem vladanju?

■ nadaljevanje s 1. strani

povedali in prisilili vlado k odstopu. Z gotovostjo se lahko računa, da bi se zgodilo z »vlado v sili«, pa naj bi jo imenovali kakorkoli, isto. Na oblasti bi ostala kvečjemu kakega pol leta, nato pa bi bodisi KD, bodisi KPI ali socialisti ugotovili, da skupno ni mogoče vladati in da je sporazum kršen. In to bi gotovo tudi odgovarjalo resnici, kajti sporazum bi lahko dosegli le na kaki teoretični osnovi, v praksi se politični in gospodarsko-socialni koncepti Krščanske demokracije in komunistične levece preveč razlikujejo. V praksi je namreč nemogoče združiti koncept kolektivističnega gospodarstva, kot ga zahtevajo komunisti, s konceptom liberalnega tržnega gospodarstva, kot ga zastopajo krščanski demokrati. Prepri bi bili vsak dan na dnevnem redu in sodelovanje v vladi bi le malo časa trajalo.

Zato obstaja resnična izbira v Italiji le v tem: ali vlada, katere nosivka bi bila tudi zanaprej Krščanska demokracija s kakšnimi zaveznicami, ki pristajajo na koncept tržnega gospodarstva in njegove povezanosti z gospodarstvom ostalega Zahoda, ali vlada, ki bi jo vodila komunistična stranka, ki bi lahko uresničevala svoj koncept kolektivističnega gospodarstva. Kompromisi glede tega pa so v bistvu nemogoči. To se je pokazalo že dozdej, ko so poskusi takega kompromisarstva samo slabšali gospodarsko stanje in povzročali kaos v njem. Eden je vlekel na to, drugi na ono stran, in pogosto so se ukrepi, ki so bili sklenjeni po medstrankarskem pogajanju, med seboj izničevali ali blokirali, npr. glede inflacije, podjetij z državno udeležbo, Juga, plač itd.

Če politika prenese demagogijo, je gospodarstvo ne prenese, zato bo potrebna v Italiji že kmalu jasna odločitev: ali sistem tržnega ali sistem kolektivističnega gospodarstva. Možno je, da bo prevladala komunistična teza in da bo prišla na oblast leva vlada pod vodstvom KPI, preko volitev ali enostavno na političen pritisk združene leve. Toda pri tem je treba upoštevati, da republikanske in socialno demokratske

stranke v resnici ni mogoče prištevati k »levici« v komunističnem smislu. To so tudi muhasti gospodje, kar velja še bolj za socialiste, in komunisti se nikakor ne bi mogli zanesti nanje. Tako bi se znašla KPI najbrž kmalu v položaju, v katerem je KD zdaj: da bi ne mogla vladati ali pa bi morala uvesti diktaturo, s čimer pa bi se znašla tam, kjer so partije sovjetskega tipa, od katerih se je teoretično že distancirala v smislu Gramscijevih idej in evrokomunizma, torej s pristankom na politični pluralizem (večstrankarski sistem in svobodni parlamentarni sistem).

Če je KD v stiski, je v resnici še v večji

stiski KP: v sovladju s KD bi ne šlo, v sovladju z »levimi« strankami tudi ne, v primeru pa, da bi prišla na oblast in uvedla diktaturo, bi se na mah pretrgale organske vezi italijanskega gospodarstva, in tudi politična zaveznitva z Zahodom in Italija bi bila prisiljena, da se vključi v sovjetski blok in postane neke vrste Vzhodna Nemčija ali Češkoslovaška, ali pa da poskuša samostojno pot v duhu evrokomunizma, kar pa bi pomenilo pustolovščino, katere izid bi bil čisto negotov, in morda tudi popolno mednarodno osamljenost, čeprav bi mogel biti eksperiment zelo zanimiv.

Od vsega tega se zdi realno za zdaj samo to, da skuša priti KPI v položaj, da bo lahko soodločala v italijanskih zadevah, toda v tem primeru bo morala po nujni stvari pokazati pač veliko volje za sodelovanje in ne siliti v skrajnost ter postavljati ultimete.

Res izvirni zapiski Mirana Jarca?

(nadaljevanje s 6. strani)

po katerih bi lahko sklepali, da so bile napisane v poznejšem času. Vendar pa so to lahko slučajnosti in intuicije takega tenkočutnega pisatelja, kot je bil Jarc. Upoštevati je tudi treba, da je moral pisati v partizanskih taboriščih ali v kratkih oddihih med pohodi, če je slučajno prišel do papirja. Nič pa ni pojasnjeno, kje so bili ti zapiski najdeni in kako so prišli v novomeško knjižnico. Ali jih je Jarc že pred smrtjo shranil na kakem varnem kraju? Okoliščine njegove smrti so namreč neznane, smrt ga je doletela, ko je med italijanskim pogonom sam blodil po Rogu, in tudi njegov grob je neznan. Vse to bi zahtevalo malo bolj izčrpen in jasen uvod, kot je Dolganov. Vendar je objavljen tudi košček fotokopije rokopisa, tako bo lahko tisti, ki je poznal Jarčev rokopis, ali ki jo bo lahko primerjal z njegovimi drugimi rokopisi, ugotovil, če so ti zapisi res Jarčevi ali ne. Če so, predstavljajo zanimiv dokument o političnem in psihološkem dogajanju na Slovenskem v letu 1942. in zlasti med intelektualci. Na prvi pogled vzbudijo vtis, da so bili tisti ljudje zelo naivni spričo grozotnih dogodkov, ki so se vršili v Evropi, in da so se vse predolgo prepuščali iluziji, da bo njim prizanešeno, neglede na to, kaj se dogaja okrog njih.

Revija prinaša nadalje nekaj pesmi Janeza Menarta. Človek jih uživa, nekoliko zaradi ironične, rahlo porogljive in tudi do samega sebe neprizanesljive vsebine, še bolj pa zaradi res lepega, dognanega, bogatega jezika, kakršnega danes poredko srečamo celo pri pesnikih. Tembolj pa nas odbija grobo naturalistični in revni, s pravopisom skregani jezik v nepovezanih zgodbah »Očeta Vincenca smrt«, ki jih je prispeval Peter Božič ter se bodo končale prihodnjic. Ob tistem, kar piše Božič, človeka kar zazebe zaradi revščine misli in nesmisla vsega dogajanja. Isto, če ne še hujšo brezupnost in praznino občutimo v krajši prozi Nade Gabrovič »Pretapljanje v plasti« — o mrtvecu. Čudno, kako radi pišejo danes slovenski pisatelji o smrti, ki jim je skoro dobrodošel konec življenjskega, bivanjskega nesmisla. Pesmi objavljata tudi Štefan Remic in Lucijan Vuga. Tu pa tam naletimo na dober verz, na izvirno občutje ali podobo.

Janko Kos nadaljuje svojo dolgo razpravo »Pota romana«, ki pa je napisana zelo suhoparno in teoretično, ne da bi se pomudil pri tem ali onem delu in ga skušal natančneje analizirati ali orisati njegov pomen. Moramo se vprašati, za koga sploh piše Kos. Ali samo zase? Ali za nekaj svojih kolegov na univerzi? Radoslav Dabovič piše o Krleževem novelističnem delu — kaže, da gre za esej. Vsebinsko številke dopolnjujejo še prevedene pesmi Majakovskega — prevedel jih je Tone Pavček - in prevedeni esej Harolda Hartuga »Znanstveni in umetniški eksperiment«. Zdi se, da si uredništvo pomaga s temi prevodi, da zamaši luknje. V »Sodobnosti« zijajo namreč take praznine, v njej srečavamo tako revščino v pogledu izvirnega ustvarjanja in izvirne slovenske misli, da res ne preostane drugega, kakor seči po prevodih, da lahko številka sploh izide. Seveda ni krivo uredništvo — to je pač simptom in značilnost tega časa na Slovenskem, ki je, kot kaže, bolj naklonjen prežvekovavcem kot ustvarjavcem.

V skladu s tem je tudi Kronika — pusta.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Branislav Nušič:

O B L A S T

V soboto, 21. t.m. ob 20. uri - Izven abonmaja.

EGS za tržaško pristanišče

Voditelj italijanske krščanskodemokratske skupine v evropskem parlamentu poslanec Luigi Granelli se je udeležil seminarja, ki ga je v Pordenonu priredil Deželni inštitut za proučevanje evropskih vprašanj. Poslanec Granelli je v zvezi z bližnjjo razpravo v evropskem parlamentu o vprašanju pristaniške dejavnosti na območju Evropske gospodarske skupnosti dejal, da bo predmet te razprave tudi problem tržaškega pristanišča.

Poslanec Granelli je izjavil, da obstaja v okviru Evropske skupnosti, kar zadeva pristaniški promet, konkurenca, ki je gospodarska in hkrati arhaična. Zato se je treba po njegovem zavzemati za bolj smotrno porazdelitev dela. Trst leži — je dejal

Granelli — na pomembnem strateškem področju med Evropsko gospodarsko skupnostjo in vzhodnimi državami. To je tembolj pomembno, če bodo v bližini Trsta odprli nove prometne žile proti srednji Evropi, kar je vsekakor zelo važno. Evropska gospodarska skupnost je po osimskem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo prevzela nase odgovorno nalogo, da hkrati s priznanjem državne meje, kakršna je izšla iz druge svetovne vojne, skrbi za nadaljnji gospodarski razvoj dežele Furlanije - Julijske krajine, ki je bila predolgo zanemarjena. Med dejavniki, ki govorijo v prid nadaljnje gospodarskega razvoja, je tudi vprašanje modernizacije in bolj smotrne ureditve tržaškega pristanišča, je dejal poslanec Granelli.

Priljubljenost Bojana Križaja

Letočno zimskošportno sezono se je mladi slovenski alpski smučar slalomist Bogdan Križaj doma iz Trziča, prebil v svetovno alpsko elito in redno — razen če ima posebno smolo — zaseda v slalomu in veleslalomu mesta od 6. do 10., enkrat je bil celo tretji. Glede na silovito konkurenco v alpskem smučanju in na sorazmerno skromne pogoje, v katerih se je moral prebijati naprej, so to za Križaja in slovensko smučanje odlični uspehi. Nekateri bi seveda želeli, da bi začel segati tudi po prvih mestih, to je, da bi bil ne le med najboljšimi, ampak tudi prvi. Vendar so te želje morda še nekoliko nerealne, ker slovenski smučarski šport še ni tako razvit, da bi bil ustvaril vse tisto, kar je potrebno za izvežbanje prvakov. Manjka infrastruktura, t.j. primernih tekmovalnih prog, močne konkurence doma, dobrih trenerjev in primerne skrbi za naraščaj in seveda tudi denarja za naprave in priprave.

Vsekakor pa je dejstvo, da ima Slovenija oziroma Jugoslavija (ime Slovenija se v mednarodnih športnih tekmah žal ne pojavlja) danes skoro redno svojega predstavnika med desetimi najboljšimi v slalomu in veleslalomu, že velikanski uspeh, uspeh tudi za tovarno smuči »Elan«, tembolj če se pomisli, da tekmuje z elankami tudi Stenmark, Križajev in Stenmarkov vzgled bo nedvomno potegnil mnoge mlade slovenske tekmovalce za seboj in tako najbrž ne bo zmanjkalo naraščaja. Križaj je danes najbolj priljubljeni slovenski športnik tudi tu pri nas za mejo in kadar so tekme, jim sledi po televiziji veliko število mladih, pa tudi starejših, ki drukajo za Križaja.

Žal pa mnogo počasneje napredujejo drugi slovenski zimski športi, skakanje, kjer nikakor ne gre in sledijo razočaranja na razočaranja, pa tudi umetno drsanje in hokej. Ti športi kar stopicajo na mestu ali celo nazadujejo, čeprav jim posvečajo veliko skrb. Kaže, da primanjkuje dobrih trenerjev in primernih organizacijskih prijemov.

Kaj pomenijo danes Križajevi uspehi v slalomu in veleslalomu, najboljšo ilustrira dejstvo, da je bil že večkrat pred najboljšimi smučarji alpskih smučarskih velesil, kot

so Avstrija, Francija, Zahodna Nemčija in tudi Švica in Italija. Tako je bil npr. pri veleslalomu v Adelbodenu v torek Križaj šesti, najboljši Avstrijec Heidegger pa šele deveti.

Zdaj gre za to, da si slovensko alpsko smučanje tudi znanost ohrani pozicijo, ki si jo je priborilo, in si jo počasi še izboljša, zlasti tudi v smuku in s tem, da postavi Križaju ob bok več enakopravnih tekmovalcev, kar bodo morda lahko postali ob primerni skrbi že sedanji njegovi kolegi v moštvu Strel, Magušar, Kuralt in drugi. Talentov ne manjka, gre za to, da se jih ovrednoti, kot je povedal Križaj sam v nekem intervjuju.

Svetovni rekord v skrivanju

V Sloveniji se še vedno veliko govori o bivšem domobrancu, ki se je skoraj 33 let skrival. To se je zgodilo v vasi Žalna pri Grosupljem. Janez Rus, ki je zdaj star 63 let, se je skrival v samotni koči svoje starejše sestre ob koncu druge svetovne vojne, da bi si rešil življenje. Svoj čas je bil partizan v Cankarjevi brigadi, iz katere pa je po treh mesecih pobegnil. Kasneje so ga mobilizirali domobranci. Ob dogodkih ob koncu vojne se je Rus tako prestrašil, da se je 5. junija skrival v koči svoje sestre in se odlejal ni več zganil iz nje. Sestra mu je dajala hrano, čeprav je zelo revna, in skrbela zanj, kolikor je mogla, on pa je opazoval zunanji svet včasih le skozi okno in še to seveda naskrivaj, da ga ne bi kdo videl. Prve čase je šel včasih ponoči v bližnji gozd, da bi se naužil svežega zraka, potem pa je iz previdnosti tudi to opustil. Tako je prebil skrit v koči nad polovico svojega življenja.

Kljub vsej previdnosti njega samega in njegove sestre pa se je v okolici le začelo sušljati. Končno pa je zadeva 4. januarja letos le prišla na dan, ker je postala Rusova sestra manj pazljiva — zdelo se ji je pač, da je vsaka nevarnost za brata že izginila — in tako se ni več trudila, da bi prikrila,

NOVICE

Kot je poročal slovenski tisk, so neki divjaki v času okrog novega leta razbili ali prevrnili celo vrsto nagrobnih spomenikov znamenitih slovenskih mož v Navju v Ljubljani.

—o—

Jugoslovanski državni proračun za leto 1978 znaša 81 milijard novih dinarjev. Slovenija bo prispevala vanj 16,8 odstotka. Delež slovenskega bivalstva znaša 8 odstotkov.

—o—

Tranzitni promet v koprskem pristanu je lani močno padel. Pristaniški promet se je zmanjšal za okrog 200.000 ton, približno za 10 odstotkov.

da kupuje britvice in precej več kruha, kot ga pojedo stare ženske, pa tudi kak predmet, ki je značilno moški. Ona in njen brat sta si oddahnila, ko se je stvar razkrila in sta lahko spet normalno zaživela. Janez Rus je seveda zdaj popolnoma prost in raz-

Poravnajte naročnino!

mišlja le, kako bi si odslej z delom zaslužil za življenje.

Za zdaj ima svetovni rekord, kar zadeva čas, ko se je skrival. Za nekaj let je prekosil Japonce, ki so se skrivali v indonezijskih džunglah, in nekega srbskega četnika. Tako se lahko dogodijo tudi v osrčju Evrope fantastične stvari in se razkrijejo človeške usode, ki so čisto izredne. Ravno to pa je in bo verjetno še dolgo ostalo predmet mnogih komentarjev v slovenski javnosti.

Časnikarji živijo nevarno

Mednarodni tiskovni institut je objavil poročilo, ki poudarja, da postaja časnikarski poklic eden najnevarnejših na svetu. Lani je bilo napravljenih veliko napadov na časnikarje in precej jih je bilo pri tem ubitih, kot npr. David Holden, dopisnik »The Sunday Timesa« v Egiptu. V lanskem letu so bili po omenjenem poročilu ugrabljeni časnikarji v šestih državah, bombni napadi nanje so bili napravljeni prav tako v šestih državah, mučeni ali kako drugače poškodovani so bili v osmih državah, zaprti pa vsaj v petindvajsetih državah. Pri tem pa niso upoštevane komunistične države, ki — kot znano — tudi niso ravno paradiž za časnikarje, ki bi hoteli pisati resnico. Dobro je tudi znano, kakšne nevarnosti grozijo časnikarjem v nekaterih italijanskih

mestih, kjer imajo svoja oporišča Rdeče brigade in druge teroristične skupine. Smrtna žrtev atentata s strani take skupine je bil lani podravnatelj turinskega dnevnika »La Stampa«, Casalegno.

Mednarodni tiskovni institut predlaga večjo zaščito za časnikarje s strani varnostnih organov in zaostritev sankcij za njihove napadavce, pa tudi sprejem mednarodne konvencije, ki naj bi zagotovilo akreditiranim časnikarjem imuniteto pri njihovem delu. Ena zadnjih žrtev svojega poklica je južnoafriški protirasistični časnikar Donald Woods, ki je moral pobegniti iz East Londona, kjer je izdajal list »Daily Dispatch«, ker so rasisti grozili njegovi družini in tudi že zahrbtno, v obliki poštnega paketa, hudo ranili njegovo hčerko.

izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51